รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน
การใช้นิทานคำกลอนเพื่อพัฒนา
ความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

โดย

นางสาวพรชมพู ปุริสา

รหัสนักศึกษา ๕๗๑๐๘๑๓๒๑๐๑๗ ห้อง ๘๓๐๑

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย

ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต

สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบรี

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานคำกลอน ได้รับความกรุณาและคำแนะนำตลอดจนการช่วยเหลือจาก อาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม และอาจารย์ ดร.อารีย์ พรหมเล็ก ทำให้การทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จ สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งจึงขอกราบ ขอบพระคุณท่านผู้มีพระคุณทั้งสองด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร ครู และเด็กนักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี

ขอกราบขอบพระคุณบุพการี คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน ในทุกๆ ด้าน และเป็นกำลังใจสำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของท่านบุพการี ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

พรชมพู ปุริสา
มกราคม ๒๕๖๒

ชื่อเรื่อง การใช้นิทานคำกลอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย

ผู้จัดทำ นางสาวพรชมพู ปุริสา
ปริญญา ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย)
ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุนทร เทียนงาม
อาจารย์ ดร.อารีย์ พรหมเล็ก

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางพัฒนาความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือนิทานคำกลอนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ ๒-๕ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต มีนักเรียนทั้งหมด ๒๐ คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม การศึกษาในครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นเวลา ๓ สัปดาห์ๆ ละ ๕ วัน วันละ ๒๐ นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

๑) แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอน

๒) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย

๓) นิทานคำกลอน ๓ เรื่อง

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ตลอดระยะเวลา ๓ สัปดาห์ ๆ ละ ๕ วัน วันละ ๒๐ นาที พบว่า

๑. ระดับคะแนนความสามารถในการการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย สูงขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสาคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์	๕
บทที่ ๒ วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย	๗
๒.๒ แนวคิดที่สัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย	๘
๒.๓ งานวิจัยที่สัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย	๑๒
บทที่ ๓ วิธีดาเนินการวิจัย	
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๕
๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	๑๕
๓.๓ การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ	๑๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๗
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
๔.๑ สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๙
๔.๒ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๙
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๙
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ ความมุ่งหมายของการวิจัย	๒๒
๕.๒ ขอบเขตของการวิจัย	๒๒
๕.๓ เครื่องมือทดลองที่ใช้ในการวิจัย	๒๓
๕.๔ วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	๒๓
๕.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๒๓
๕.๕ สมมติฐานการวิจัย	๒๓
๕.๖ สรุปผลการวิจัย	๒๓
๕.๗ อภิปรายผล	๒๔
๕.๘ ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	๒๕
๕.๙ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	๒๖
๕.๑๐ ข้อเสนอในการทำวิจัย	๒๖
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	๒๗
ภาคผนวก ข	๔๔
ภาคผนวก ค	๔๙

บทที่ ๑
บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสาคัญของปัญหา

การแก้ปัญหาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันเนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจด้วยการดำรงชีวิตทีเคร่งเครียดวุ่นวาย การแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในทุกช่วงวัยของชีวิต เพื่อทำให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การแก้ปัญหาถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการคิด ดังที่ฉันทนา ภาคบงกช (๒๕๒๘: ๕๓) กล่าวว่าการแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการศึกษา ครูจึงต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการคิดอยู่เสมออันจะนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย (เยาวพา เดชะคุปต์. ๒๕๔๐: ๒) สำหรับการแก้ปัญหาเด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาจากการได้รับประสบการณ์ทางสังคม โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนและสิ่งแวดล้อมทางสังคม จะทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ความคิด และปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองในการแยกแยะหาวิธีการและข้อสรุปต่างๆ (Accommodation) เมื่อเด็กเผชิญปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ เขาจะทดสอบ ทดลอง และหาประสบการณ์จากสิ่งที่เขาพบเห็นและได้ยินเพื่อทำให้ได้ข้อสรุปในการแก้ปัญหานั้น (เยาวพา เดชะคุปต์. ๒๕๔๐: ๘๕) ซึ่งประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะเป็นมวลประสบการณ์พื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เช่น ขณะเล่นกับเพื่อน เมื่อเพื่อนโกรธก็ไม่แหย่เพื่อน หรือล้อเลียนเพื่อน เป็นต้น (เบญจา แสงมลิ. ๒๕๔๕: ๙๔) ดังนั้นถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เด็กจะสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองอันจะนำาไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหา ดังที่ไวก๊อตสกี้ (วรนาท รักสกุลไทย. ๒๕๔๕; อ้างอิงจาก Vygotsky. ๑๙๙๗: ๘๑) กล่าวว่า ในช่วงต้นของชีวิตเด็ก เด็กจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้วยการใช้ภาษาที่พูดกับตนเอง (Private Speech) เพื่อแนะนำการปฏิบัติของตนเองในการแก้ไขปัญหาที่เด็กต้องเผชิญ หากปัญหาที่เด็กเผชิญยิ่งมีความยากมากขึ้นเท่าใด เด็กยิ่งต้องการใช้การพูดกับตนเองมากขึ้นเท่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๔๔: บทนำ) กำหนดวิสัยทัศน์ของสังคมไทยเอาไว้ใน ๒๐ ปีข้างหน้าเอาไว้ว่าคนไทยต้องตระหนักถึงความจำเป็นและความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลามีทัศนคติและกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ รู้เท่าทันโลกเพื่อพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงหลักของสังคมโลกทั้งเป็นการพัฒนาและป้องกันปัญหาที่จะตามมา ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่แท้จริงจึงควรเป็นการพัฒนาให้มนุษย์ฉลาดและสมบูรณ์มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. ๒๕๔๒: ๕) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๒ พุทธศักราช ๒๕๔๕ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน ๒๕๔๗: ๑๑) ที่ให้ความสำคัญของการพัฒนาคนและคุณภาพของคนโดยมุ่งให้

ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศัส่ริเรีร้ให้ศกยภาพ สงเสรมกระบวนการเรยนรูใหผู้เรียนฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

เด็กปฐมวัยคือวัยแรกเกิดถึง ๖ ปี ซึ่งเยาวพา เดชะคุปต์ (๒๕๔๒: ๑๓-๑๔) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพ หรือมีความสามารถอยู่ภายในตัว ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ศักยภาพต่างๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาได้และสามารถนำออกมาใช้ได้เมื่อได้รับการกระตุ้น ทั้งจากสิ่งเร้าภายนอกและแรงจูงใจภายในตัวเด็ก การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมาและพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงามสมบูรณ์ นอกจากนี้ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (๒๕๔๕: ๓) ยังเสนอว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กตั้งแต่วัยเริ่มต้นของชีวิต เพราะเด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ามากในการพัฒนาประเทศควรให้ความสำคัญในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ การให้ความรักความอบอุ่นตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยเด็กหรือที่เรียกว่า “ปฐมวัย” ซึ่งเป็นวัยแห่งการวางรากฐานพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะ ๒ ปีแรกของชีวิต เซลล์สมองและระบบประสาทสัมผัสจะเจริญเติบโตเต็มที่และเป็นพื้นฐานการเจริญเติบโตของสมองในช่วงต่อไป กีเซล (Gesell. ๑๙๖๐: ๑๖๗-๑๖๘; อ้างอิงจาก เยาวพา เดชะคุปต์.๒๕๔๒: ๔๔) กล่าวว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่มความสำคัญของการพัฒนายิ่งกว่าวัยอื่นทั้งหมด ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ ต้องกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาระบบประสาทสัมผัส พัฒนาด้านการคิด และการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ซึ่งวิธีดังกล่าว จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เกิดการเรียนรู้และเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ จำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กและการพัฒนาที่ถูกวิธีจะส่งผลต่อการพัฒนาเด็ก (นวลนภา สีใส. ๒๕๓๒: ๑๐-๑๑) ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรทางการศึกษาปฐมวัย เป็นแกนกลางในการเสริมสร้างพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมและมีคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๖: ๙) นอกจากนี้แนวการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยควรจัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการเพื่อสนองต่อความต้องการและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นตามความสนใจและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการทำางาน เปิดโอกาสให้เด็กเล่นร่วมกับผู้อื่นหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้และฝึกให้เด็กรู้จักคิดโดยเฉพาะการคิดแก้ปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้กลไกสัมผัส (Sensory Motor) กระต้น

ท้าทายให้เด็กเกิดการแก้ปัญหา มีการตัดสินใจอย่างไตร่ตรอง และกล้าแสดงออกทางความคิด นอกจากนี้เด็กได้รันันให้คิฝึแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการคิดระดัควรไดรบการสนบสนุนใหคดและฝกการแกปซเปคดบพื้นฐานที่จำาเป็นสำาหรับเด็กทุกคน โดยครูต้องตั้งประเด็นปัญหาให้เด็กคิด และหาข้อสรุปอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้เด็กคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ทิศนา แขมมณี; และคนอื่นๆ. ๒๕๔๔: ๑๐๘) ขณะเดียวกัน ในการจัดกิจกรรมแก้ปัญหาและการเผชิญสถานการณ์ใชีวิตประจำวันควรเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้เผชิญปัญหา และหาวิธีแก้ปัญหานั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งคำตอบที่ได้คือเนื้อหาสาระของความรู้ส่วนหนึ่งและกระบวนการแก้ปัญหาอีกส่วนหนึ่ง (เยาวพา เดชะคุปต์. ๒๕๔๒: ๑๑๑)

รูปแบบของการจัดกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมกระบวนการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้รูปแบบหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมโดยใช้นิทาน เนื่องจากนิทานเป็นสิ่งที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง นิทานจะมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก การที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานให้เด็กฟังจะช่วยให้เข้าใจเด็กยิ่งขึ้น (สรรชัย ศรีสุข. ๒๕๓๐: ๒๖) และนิทานที่ครูเล่าให้เด็กปฐมวัยฟังนั้นยังช่วยชดเชยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความจากเรื่องราวที่รับฟังได้ตามสมควรแก่วัย สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบนิทาน และความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทานก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ ปลูกฝังเด็กให้เป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็กจากการสนทนาหรือซักถามในขณะฟังนิทาน (ฉวีวรรณ กินาวงศ์.๒๕๒๖: ๑๒๕ - ๑๒๖) นอกจากนี้นิทานยังสามารถช่วยให้เด็กสร้างจินตนาการมากมาย อีกทั้งช่วยเสริมจินตนาการเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการคิดแก้ปัญหาทำให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้ (วันดี สุตสิน. ๒๕๕๐)

สำหรับการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย เมื่อครูนำนิทานมาเล่าหรืออ่านให้เด็กฟัง ต้องเป็นเรื่องที่ครูเลือกมาแล้วอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพราะการฟังนิทานเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบถึงจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก ดังนั้นเมื่อจะเลือกนิทานมาเล่าหรืออ่านให้เด็กฟัง ครูต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องและใช้ความละเอียดอ่อนเป็นพิเศษ (ดวงเดือน แจ้งสว่าง. ๒๕๔๒: ๔๔) และนิทานที่ครูนำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กฟังนั้น จะต้องเป็นนิทานที่มีภาษาที่ไพเราะท่วงทำนองมีสัมผัสสละสลวย ฟังง่าย ชัดเจน เป็นภาษาที่สุภาพ เช่นนิทานคำกลอน ซึ่งนิทานคำกลอนเป็นนิทานที่มีคำประพันธ์ที่สัมผัสไพเราะ เด็กฟังแล้วจะรู้สึกซาบซึ้ง สามารถจำเหตุการณ์และเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดีในขณะที่ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ครูต้องคำานึงถึงการเลือกเรื่องที่จะเล่า ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กเกริก ยุ้นพันธ์ (๒๕๓๙: ๖๙-๗๐) กล่าวถึงวิธีการเล่านิทานว่า ผู้เล่าตอ้ งเตรียมตัวโดยจัดเตรียมสื่อการเล่านิทาน มีเทคนิคในการเล่า ใช้น้ำเสียงที่ไพเราะในขณะที่เล่าต้องพิจารณาความเหมาะสมและเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาแก่เด็กในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากด้วยวิธีการที่สร้างสรรค์ ใช้ความพากเพียร มานะอดทน และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการปลกฝังให้เด็กได้รัจักการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำาแนวการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

๑. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางพัฒนาและส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอน ซึ่งผลการทำวิจัยจะทำให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และพัฒนาการฝึกในระดับเด็กปฐมวัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๒-๕ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๒๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๒-๕ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน ๑๐ คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. เลือกนักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๑ เพศชายและเพศหญิง มา ๑ ห้อง จากจำนวน ๒ ห้องเรียน

๒. นักเรียนในห้องที่ได้รับการเลือกตามข้อ ๑. ครูประจำชั้นทำการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากน้อยสุดไปหามากสุด แล้วคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยที่สุดขึ้นมา จำนวน ๑๐ คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ดังนี้คือ

๒.๑ การแก้ปัญหาของตนเอง

๒.๒ การแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง ๒ - ๕ ปี ซึ่งกำาลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพุบอน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

๒. การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน หมายถึง การจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการนำาหนังสือนิทานคำากลอนที่ผู้วิจัยแต่งขึ้นมาเล่าให้เด็กฟัง โดยการเล่าและเปิดหนังสือนิทานไปทีละหน้า เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพ ประกอบในหนังสือ ซึ่งในขณะที่เล่านิทานจะสอดแทรกสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ซึ่งตัวละครนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ดังนั้นเด็กปฐมวัยได้ฟังนิทานคำกลอนแล้วต้องใช้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆในนิทานคำกลอนเพื่อดำเนินเรื่องของนิทานคำากลอนให้จบสมบูรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้

๒.๑ ขั้นนำ อ่านนิทานคำกลอน ๑ เที่ยวให้เด็กฟังทีละวรรคช้าๆ

๒.๒ ขั้นกิจกรรม อ่านนิทานคำกลอนให้เด็กฟังและแล้วถามคำถาม ซึ่งเนื้อเรื่องเป็นนิทานคำกลอนที่เป็นปัญหา ตัวละครในนิทานคำกลอนทำให้นิทานคำกลอนไม่สามารถดำเนินเรื่องไปจนจบได้ เมื่อเด็กปฐมวัยฟังนิทานคำากลอนแล้วต้องใช้ความสามารถแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในนิทานเพื่อดำเนินเรื่องของนิทานคำกลอนให้จบ

๒.๓ ขั้นการแก้ปัญหาและขั้นสรุป ร่วมกันสนทนา เกี่ยวกับนิทานคำกลอนและการแก้ปัญหาในนิทานคำกลอนเพื่อให้ได้ข้อสรุปของนิทานคำกลอน

๓. ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กใช้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เมื่อพบอุปสรรคเด็กจะเลือกกระทำ หรือตัดสินใจปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อให้

พ้นผ่านอุปสรรค จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจและพึงพอใจในการปฏิบัตินั้น ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัแกปเดวยในงานวิจัยครั้งนี้มี ๒ ข้อคือ

๓.๑ ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ยุ่งยากที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ได้แก่ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเล่น เช่น การเก็บของเข้าที่ การดูแลรักษาของเล่นไม่ให้ชำรุด และการเล่นของเล่นอย่างระมัดระวัง การแก้ปัญหาในการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร การอาบน้ำ การแต่งตัว และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดของร่างกาย เช่น การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย การดูแลรักษาความสะอาดของห้องนอน และการดูแลรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เป็นต้น

๓.๒ ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หมายถึง การที่เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ยุ่งยากที่เกิดขึ้นโดยต้องพึ่งพาผู้อื่น อาทิเช่น ผู้ปกครอง เพื่อน หรือบุคคลรอบข้างเด็กปฐมวัย ได้แก่ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเล่นกับเพื่อน เช่น การแบ่งของเล่นให้เพื่อน การไม่แกล้งเพื่อน การเล่นกับเพื่อนอย่างระมัดระวัง การแก้ปัญหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือ เช่น การช่วยเหลือเมื่อเพื่อนมีปัญหา การช่วยเหลือเมื่อเพื่อนได้รับบาดเจ็บ การให้กำลังใจเพื่อน และการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การเปิดปิดน้ำและไฟ การรักษาสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้สะอาด การทิ้งขยะลงถังขยะ เป็นต้น

ความสามารถในการแก้ปัญหาวัดได้จากคะแนนจากแบบทดสอบสถานการณ์ในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

<u>กรอบแนวคิดในการวิจัย</u>

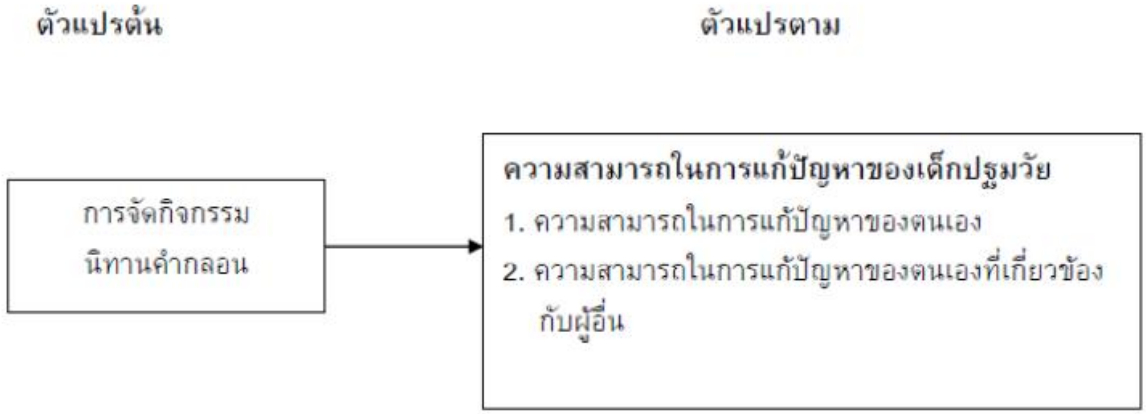

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

<u>สมมติฐานในการวิจัย</u>

คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

บทที่ ๒
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย

๑ ความหมายของการแก้ปัญหา

นักการศึกษาหลายท่านต่างได้ให้ความหมายของการแก้ปัญหาในทัศนะต่างกัน ดังนี้

กาเย่ และบริกจ์ (แก้วตา คณะวรรณ. ๒๕๒๔: ๖๙; อ้างอิงจาก Suwannathat. ๑๙๘๒. Handbook of Asia Child Development and Child Rearing) กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นทักษะทางปัญญา (Intellectual Skill) อย่างหนึ่งที่สามารถสอนกันได้ และมุ่งหวังให้นำความสามารถในด้านนี้ไปถ่ายโยงใช้สถานการณ์อื่นๆ

สโตล์เบิร์ก (Stollburg. ๑๙๕๖: ๒๒๕-๒๒๘; อ้างอิงจาก พรใจ สารยศ. ๒๕๔๔: ๔๔) ให้ความเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการคิดแก้ปัญหานั้น ผู้คิดแก้ปัญหาแต่ละคนย่อมมีลักษณะเอกัตบุคคล การคิดแก้ปัญหาจึงไม่เหมือนกัน การคิดแก้ปัญหาไม่มีขั้นตอนที่แน่นอนตายตัว และไม่มีลำดับขั้น อาจสลับก่อนหลังหรือบางขั้นตอนไม่มีก็ได้นอกจากนี้การคิดแก้ปัญหายังขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆดังต่อไปนี้คือ

๑. ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

๒. วุฒิภาวะของสมอง

๓. สภาพการณ์ที่แตกต่างกัน

๔. กิจกรรมและความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีปัญหานั้น

เมย์ (May. ๑๙๗๐: ๒๖๖; อ้างอิงจาก วันดี สุตสิน. ๒๕๕๐: ๘) กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทางสมองซึ่งเกี่ยวข้องกับการหยั่งเห็น การจินตนาการ การจัดทำ และการรวบรวมความคิด

บอร์น เอคสแตรนด์; และโดมิโนสกิ (Bourne Exstrand; & Dominoski. ๑๙๗๑: ๙; อ้างอิงจาก วันดี สุตสิน. ๒๕๕๐: ๘) กล่าวว่า การแก้ปัญหาว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นทั้งการแสดงความรู้ความคิดจากประสบการณ์เดิมและส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบันมาจัดเรียงลำดับใหม่ เพื่อผลของความสำเร็จในจุดมุ่งหมายเฉพาะอย่าง

โอเซนต์ วิทเบอร์ก; และเบิร์น (Eysenck, Wuraburh; & Berne. ๑๙๗๒: ๔๔; อ้างอิงจาก วันดี สุตสิน. ๒๕๕๐: ๘) กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ในการพิจารณาสังเกตปรากฏการณ์และโครงสร้างของปัญหารวมทั้งต้องใช้กระบวนการคิดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

จำเนียร ช่วงโชติ (๒๕๒๐: ๑๒๕) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีที่ซัซ้ที่สแก้ปัญหา ต้องใช้มขบวนการทซบซอนทสุดในการแกปตใชความคิดที่มีต่อสถานการณ์ต่างๆ และตีความ
ทัศนคติของตนเอง

เฉลิมพล ตันสกุล (๒๕๒๑: ๒๐) กล่าวว่า การแก้ปัญหาเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยความคิดการแก้ปัญหาและการคิดจึงมีความสัมพันธ์กันแยกกันไม่ออก การแก้ปัญหาต้องอาศัยสังกัป
และกฎที่ได้มีประสบการณ์มาก่อนจึงจะสามารถแก้ปัญหาใหม่ๆ ได้
ฉันทนา ภาคบงกช (๒๕๒๘: ๒๒๕) การแก้ปัญหาเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการสอนให้เด็กคิดและการส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายถึงขั้นนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (๒๕๒๘: ๑๒๐) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาว่าบุคคลมีจุดมุ่งหมายมีอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ไปถึงหรือได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องประสงค์จะทำให้เกิดปัญหาขึ้นหรือปัญหาอาจเกิดจากการไม่ทราบจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าคืออะไร บุคคลจึงพยายามขจัดปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไปเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการแก้ปัญหาจึงเป็นการคิดที่มีจุดมุ่งหมาย

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์ (๒๕๒๘: ๒๕๙) กล่าวว่า การแก้ปัญหาคือ การใช้ประสบการณ์เดิมที่ได้ยินจากการอบรมสั่งสอนทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและนำมาแก้ไขปัญหาได้

วยุภา จิตรสิงห์ (๒๕๓๔: ๘) กล่าวว่า การแก้ปัญหา หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหาตลอดจนการ
คิดหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ปัญหานั้นหมดไปและบรรลุจุดหมายที่ต้องการ

อรพรรณ พรสีมา (๒๕๔๓: ๔๔-๔๕) กล่าวว่า การแก้ปัญหา คือ การคิดระดับสูงประเภทหนึ่งที่ต้องอาศัยทักษะการคิดวิจารณญาณ และการคิดแบบสร้างสรรค์

โกวิท วรพิพัฒน์ (๒๕๔๔: ๗๒) กล่าวว่า การคิดเพื่อตัดสินใจแก้ปัญหา เป็นการใช้อำนาจความนึกคิด วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการมาใช้เพื่อแสวงหาคำตอบเพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจ ทำหรือไม่ทำ เป็นการแสดงออกถึงความพยายามต่อสู้กับปัญหา โดยไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตา

จากการศึกษาความหมายของการแก้ปัญหา สรุปได้ว่าการแก้ปัญหา หมายถึงกระบวนการทำงานสมองซึ่งต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมมาช่วยในการพิจารณาโครงสร้างของปัญหาตลอดจนการคิดหาวิธีและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

๒.๒ แนวคิดที่สัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย

การแก้ปัญหา เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการคิดที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เดิม แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหามีดังนี้

๒.๒.๑ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีพัทฎพฒนาการทางด้านสติปัญญาของเพียเจต์ (เยาวพา เดชะคุปต์. ๒๕๔๒: ๗๖) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นกระบวนการที่เกิดจากการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง ที่เรียกว่า โครงสร้างทางสติปัญญา (Schema) ซึ่งเขาให้นิยามว่าเป็นวิธีการที่มนุษย์จะรับรู้ เข้าใจและคิดถึงเกี่ยวกับโลกที่เขาอยู่ ซึ่งเป็นวิธีการที่เด็กจะเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่าง "ตัวเขาเองกับโลกภายนอก" เพียเจต์ เชื่อว่า คนทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยทักษะการคิด อันเป็นสิ่งสากล ซึ่งการทำงานของระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้และกระบวนการที่การทำงานของระบบประสาทนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปเรียกว่า "ปฏิบัติการ" (Operate) ดังนั้นการเรียนรู้จึงมีความสัมพันธ์กับสมอง

กระบวนการปรับความรู้เดิมเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่หรือสามารถปรับความคิดให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ขณะที่เด็กอยู่ในสภาวะสมดุลซึ่งทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ เป็นการสร้างรูปแบบจัดให้เป็นระบบซึ่งบุคคลใช้ตีความหมายสิ่งที่เห็น ได้ยิน ดม สัมผัส เพียเจท์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๒๖: ๖๗ - ๗๑; อ้างอิงจาก Piaget. ๑๙๒๙. The Child Conception of the world) ได้แบ่งพัฒนาการของเด็กออกเป็น ๔ ขั้น ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัยซึ่งมีเพียง ๒ ขั้นเท่านั้น คือ

ขั้นที่ ๑ ระยะทางการแก้ปัญหาด้วยการกระทำ (Sensory Motor Stage) อายุแรกเกิด - ๒ ปี เด็กในวัยนี้ชอบทำอะไรบ่อยๆ ซ้ำๆ เป็นการเลียนแบบ และพยายามแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก เมื่อสิ้นสุดระยะนี้เด็กจะมีอาการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถแก้ปัญหาโดยการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่างๆ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ แต่ความสามารถในการวางแผนของเด็กยังอยู่ในขีดจำกัด

ขั้นที่ ๒ ระยะการแก้ปัญหาด้วยการรับรู้แต่ยังไม่สามารถใช้เหตุผล (Operational Stage) อยู่ในช่วงอายุ ๒ - ๗ ปี เป็นช่วงที่เด็กเริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ ๒ เหตุการณ์หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่เพราะเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของคนอื่น ความคิดและเหตุผลของเขาจึงไม่ค่อยถูกต้องกับหลักความเป็นจริงนัก นอกจากนี้ความเข้าใจต่อสิ่งต่างๆ ยังอยู่ในระดับเบื้องต้น เช่น เข้าใจว่าเด็กผู้หญิง ๒ คน ชื่ออ้อยเหมือนกันจะมีทุกอย่างเหมือนกันหมดแสดงว่าความคิดรวบยอด (Concept) ของเด็กวัยนี้ยังพัฒนาไม่เต็มที่ แต่พัฒนาการทางภาษาของเด็กเจริญรวดเร็วมาก

สุวัฒน์ มุทธเมธา (๒๕๒๓: ๑๙๘-๑๙๙) กล่าวสรุปทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ความว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เด็กจะเริ่มใช้ความจำและจินตนาการในการแก้ปัญหา เมื่อเด็กมีอายมากขึ้นก็จะเข้าใจสิ่งต่างๆ ดีขึ้นมีความสามารถในการ

แก้ปัญหาแตกต่างกัน มีผลมาจากปัจจัยสำคัญต่างๆ เช่น ระดับสติปัญญา ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจเลี้ดณ์ที่เด็แตได้รัตลอดจนการอบรมเลยงดูและประสบการณทเดกแตละคนไดรบ ถ้าเด็กในวัยนี้ยังมีประสบการณ์น้อยความสามารถในการแก้ปัญหาจึงมีขีดจำกัด เพราะการที่เด็กจะแก้ปัญหาได้ดีหรือไม่นั้นเด็กจะต้องเข้าใจปัญหาและมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้

ทฤษฎีของเพียเจต์ มีอิทธิพลต่อนักจิตวิทยาผู้สนใจเกี่ยวกับกระบวนการคิดและแก้ปัญหาความเด่นของทฤษฎีนี้อยู่ที่การศึกษาความซับซ้อนของพฤติกรรมการคิดให้เข้าใจและอธิบายวิเคราะห์พัฒนาการอันเกิดจากความเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพของโครงสร้างความคิดตามลำดับขั้น การเปลี่ยนแปลงนี้สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก (ฉันทนา ภาคบงกช.๒๕๒๘: ๑๐)

๒.๒.๒ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบูรเนอร์ (Bruner)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบูรเนอร์ (เยาวพา เดชะคุปต์. ๒๕๔๒: ๗๙; อ้างอิงจาก Bruner. ๑๙๖๓) บรูเนอร์เชื่อว่า การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (Organism) บูรเนอร์เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างจากทฤษฎีของเพียเจต์ บรูเนอร์ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของมนุษย์ออกเป็น ๓ ขั้นคือ

๑. ขั้นการกระทำ (Enactive Stage) เปรียบได้กับขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensory motor stage) ซึ่งในขั้นนี้จะเป็นการเรียนรู้โดยการใช้ประสาทสัมผัสในการเคลื่อนไหว หรืออาจกล่าวง่าย ๆ ว่า เป็นการเรียนรู้โดยการกระทำ

๒. ขั้นการคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Iconic Stage) เป็นขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Stage) ซึ่งก็ครอบคลุมขั้นปฏิบัติการคิด (Preconceptual Thought) รวมถึงนึกได้เองโดยไม่ต้องใช้เหตุผล (Intuitive Thought) โดยเป็นวันที่เกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น จินตนาการเองได้ แต่ยังปฏิบัติเหมือนกันขึ้นการปฏิบัติการคิดแบบเพียเจต์

๓. ขั้นใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด (Symbolic Stage) เป็นพัฒนาการฐานสูงสุดของบรูเนอร์เปรียบขั้นปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรมของเพียเจต์เป็นพัฒนาการพื้นฐานมาจากขั้นการคิดจินตนาการหรือสร้างมโนภาพ (Iconic Stage) เกิดมีความเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของสามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ซับซ้อน

แนวความคิดของบรูเนอร์ ถือว่าพัฒนาทั้ง ๓ ข้อ ดังกล่าวข้างต้น เป็นความเจริญงอกงามจากภายในอินทรีย์ หลังจากนี้แล้วความงอกงามทางสติปัญญาและการคิดจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ (เยาวพา เดชะคุปต์. ๒๕๔๐: ๘๐; อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ๒๕๒๒: ๖)

๒.๒.๓ ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของไวก็อตสกี้ (Vygotsky)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของไวก็อตสกี้ (อารมณ์ สุวรรณปาล. ๒๕๔๘: ๘) ก็กี้ ล่าถึฤษฎีในรปแบบของสไวกอตสก กลาวถงทฎรูสงคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อพัฒนาการทางสติปัญญา งานเด่นๆ ของไวก็อตสกี้ ถูกตีพิมพ์และแปลเป็นหนังสือภาษาอังกฤษ เล่มแรกคือ Language and Thought (๑๙๖๒, ๑๙๖๘) หนังสือเล่มที่สองคือ Mind in Society (๑๙๗๘) หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงข้อเขียนและนวัตกรรมที่ไวก็อตสกี้ค้นพบ เช่น การสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Teaching) และการสอนแบบภาษาธรรมชาติ ไวก็อตสกี้เน้นที่สังคม วัฒนธรรม และอิทธิพลสิ่งแวดล้อมที่มีต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและการคิดของเด็ก รากฐานของทฤษฎีสติปัญญาสังคม (Socio Cognitive Theory) คือพัฒนาการทางสติปัญญา เกิดขึ้นจากการมีสังคมหรือปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเรียนรู้นั้นเป็นกระบวนการภายในที่เด็กได้เกี่ยวข้องปฏิสัมพันธ์สังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และรูปแบบของสังคมที่เด็กอยู่

การเรียนรู้ที่มีสังคมเป็นฐานจะทำให้เด็กเกิดกระบวนการคิด เนื่องจากขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จากการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การเล่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่ จะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและประสบการณ์เพิ่มมากขึ้น เมื่อเด็กมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา เด็กก็จะสามารถแก้ปัญหาได้ ทำให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น การช่วยเหลือเด็กเมื่อแก้ปัญหาโดยลำพังไม่ได้ (Assisted Laming) การช่วยเหลือต้องเหมาะสม เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ถ้าครูให้ความช่วยเหลือมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกว่าการให้การช่วยเหลือ “Scaffolding” เป็นช่วยเหลือแบบแนะนำช่วยเตือนความจำ กระตุ้นให้คิด การแบ่งปัญหาที่สลับซับซ้อนให้ง่ายลงการสมมติให้ตัวเองอย่างปัญหา หรือสิ่งที่ช่วยให้เด็กแก้ปัญหา และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การให้การช่วยเหลือ (Scaffolding) ที่มีประสิทธิภาพต้องมีองค์ประกอบและเป้าหมาย ๕ ประการ ดังนี้

๑. เป็นกิจกรรมร่วมกันแก้ปัญหา

๒. เข้าใจปัญหาและวัตถุประสงค์ตรงกัน

๓. บรรยากาศที่อบอุ่น และการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการ

๔. การจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมและบทบาทของผู้ใหญ่ให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการ

๕. สนับสนุนให้เด็กควบคุมตนเองในการแก้ปัญหา

เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อได้มีโอกาสแสดงออกตามวิธีการของเด็กเอง มีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ครู ผู้ใหญ่ ควรให้คำแนะนำจัดเตรียมสร้างสถานการณ์ สภาพแวดล้อมเชื่อมต่อการเรียนรู้สำหรับเด็ก และบุคคลเหล่านี้ยังสามารถช่วยให้ข้อมูลสนับสนุนช่วยเหลือให้เด็กเกิด “Zone of Proximal Development” หมายถึง สภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทาย แต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหานั้นได้โดยลำพัง แต่เมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่หรือการทำงาน

ร่วมกันกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า เด็กก็จะสามารถแก้ปัญหานั้นได้และเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น(อารมณ์ สุวรรณปาล. ๒๕๔๘)

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า ในการนำทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการการแก้ปัญหานั้น ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องจัดประสบการณ์เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง โดยครูจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ฝึกประสบการณ์การแก้ปัญหา การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลรอบข้าง โดยให้เด็กใช้ความพยายามและแสดงความสามารถอย่างสุดฝีมือที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองเป็นอย่างดี

๒.๓ งานวิจัยที่สัมพันธ์กับเรื่องที่วิจัย

<u>งานวิจัยในต่างประเทศ</u>

ดิกสัน จอห์นสัน; และซอลท์ (Dixon, Johnson; & Salf. ๑๙๗๗: ๓๖๗-๓๗๙; อ้างอิงจากอภิรตี ศรีนวล. ๒๕๔๗: ๓๔) ศึกษาเด็ก ๔ กลุ่มในจำนวน ๓ กลุ่ม กลุ่มที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟังโดยแต่ละกลุ่มหลังจากที่ได้ฟังนิทานแล้วมีการสนทนาหรือตัวละครที่ประสบผลสำเร็จและพบว่าเนื้อเรื่องในนิทานถ้าเป็นเรื่องไกลความจริงจะได้ผลดีต่อความคิดของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อเรื่องใกล้ชีวิตของเด็ก

คลอร์; และโรเบิร์ต (Clore; & Robert. ๑๙๘๗: ๑๕๙; อ้างอิงจาก อภิรตี ศรีนวล. ๒๕๔๗:๓๔) ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับละครในนิทานนั้นเมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันทีพบว่าเด็กชายเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก ๖ สัปดาห์ ผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์เลิกฆ่าสัตว์ ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่านิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

<u>งานวิจัยในประเทศ</u>

ปาริชาติ อรุณศักดิ์ (๒๕๓๓: ๖๒) ศึกษาการเล่านิทานที่ไม่รู้จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อการคิดแบบอเนกของเด็กปฐมวัยปรากฏว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับฟังการเล่านิทานที่ไม่รู้จบเรื่องสมบูรณ์และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการฟังการเล่านิทานแบบปกติมีความสามารถในการคิดแบบอเนกนัยแตกต่างกัน การเล่านิทานไม่จบทำาให้เด็กคิดเรื่องจนจบสามารถส่งเสริมการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัยในทั้ง ๓ องค์ประกอบ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความยืดหยุ่น และความคิดริเริ่มสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการฟังการเล่านิทานแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ทรงพร สุทธิธรรม (๒๕๓๔: ๘๕ - ๘๙) ศึกษาความสามารถในการรับรู้ และเข้าทัศนะของผ้อื่น เด็กปฐมวัยที่ผ้ปกครองจัดกิจกรรมนิทาน เพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศนย์

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยอายุ ๔ - ๕ ปี จำนวน ๓๐ คน กลุ่มทดลอง จำนวน ๑๕ คน ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง และกลุ่มควบคุมจำนวน ๑๕ คน ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบและหลังการทดลองเป็นรายบุคคลด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่น ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จันทร์เพ็ญ สุภาผล (๒๕๓๕: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุ ๕ - ๖ ปี จำนวน ๓๐ คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีควบคู่กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมการช่วยเหลือมีพฤติกรรมทางสังคมหลังจากทดลองสูงกว่าการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

วารี นิยมธรรม (๒๕๓๖: บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดกมีพัฒนาการทางพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณา มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดกนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีพัฒนาการทางพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้าน ความเมตตากรุณาแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ทัศนีย์ อินทรบำรุง (๒๕๓๙: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนกลับบ้านกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนกลับบ้านแบบปกติกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุ ๕ - ๖ ปี จำนวน ๓๐ คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนกลับบ้านมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมก่อนกลับบ้านแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

เนื้อน้อง สนับบุญ (๒๕๔๑: บทคัดย่อ) ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๕-๖ ปีพบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

สุภัค ไหวหากิจ (๒๕๔๓: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเล่านิทานคติสอนธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒ อายุระหว่าง ๕ - ๖ ปี จำนวน ๓๐ คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติสอนธรรมมีการรับรู้วินัยในตนเองสงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเกมแบบร่วมมือแต่ไม่แตกต่างกัน

รัญญจวน ประโมจนีย์ (๒๕๔๔: บทค รนย คัดย่อ) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑ อายุระหว่าง ๔ - ๕ ปี จำนวน ๑๗๕ คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความสามารถด้านการเขียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ โดยในระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมตลอดช่วง ๘ สัปดาห์ ยกเว้นในสัปดาห์ที่ ๑ เท่านั้นที่มีคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกับกิจกรรมการเล่านิทานคำกลอน สรุปได้ว่า นิทานมีความจำเป็นอย่างและสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็ก นิทานช่วยพัฒนาความคิดโดยเน้นความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เนื่องจากนิทานสื่อสะท้อนให้เด็กมองด้านปัญหาได้อย่างเด่นชัดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรได้ตระหนักถึงการคิดหาวิธีการสอนที่จะส่งเสริมให้เด็กเกิดการแก้ปัญหา โดยใช้นิทานคำกลอนเป็นสื่อในการเล่านิทาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

บทที่ ๓
วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๒-๕ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน ๔๒ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๒-๕ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน ๑๐ คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยให้กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถคละกัน คือ เก่ง ปานกลาง อ่อน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ประกอบด้วย

๑. แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอน

๒. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย

๓. นิทานคำกลอน ๓ เรื่อง

๓.๓ การพัฒนาและหาประสิทธิภาพ

๑. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานคำกลอนและเทคนิคการเล่านิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ของ เยาวพา เดชะคุปต์ (๒๕๔๐) เกริก ยุ้นพันธ์ (๒๕๔๓) สมศักดิ์ ปริบุรณะ (๒๕๔๒),ประยงค์ อนันทวงศ์ (๒๕๓๗), พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ (๒๕๔๕) และพระรัตโน ภาสวิมล (ชาลี โชติธมโม.๒๕๔๕) เพื่อนำไปเป็นแนวคิดสำหรับสร้างแผนการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอน

ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทานและกิจกรรมการแก้ปัญหาของสุดาวดี ใยพิมล (๒๕๓๒), อรุณี เหลืองหิรัญ (๒๕๓๓), วาสนา เจริญสอน(๒๕๓๗) ตลอดจนศึกษาคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ (อายุ ๓ - ๖ ปี) และตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์ระดับการศึกษาปฐมวัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอน

วิธีแก้ปัญหาและวิธีการจัศกษาวธการแกปวธจดกิจกรรมแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยของอารี รังสินันท์ (๒๕๓๕), ทิศนา แขมมณีและคนอื่น ๆ (๒๕๔๔), ชาญชัย สิริไสยเพชร (๒๕๒๗), อรพรรณ พรสีมา (๒๕๔๓) และสุรางค์ โค้วตระกูล (๒๕๔๔) เพื่อนำแนวคิดสร้างแผนกิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยนิทานคำกลอน

๑.๑ สร้างแผนกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอนจำนวน ๑๕ แผนซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์เนื้อหาแนวการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน โดยมีขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรมและขั้นสรุป ปรับแผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนด ภายใน ๒๐ นาที เช่น ขั้นนำใช้เวลา ๕ นาที ขั้นดำเนินการใช้เวลา ๑๐ นาที และขั้นสรุปใช้เวลา ๕ นาที

๑.๒ ทำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ด้วยกิจกรรมนิทานคำกลอน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ๑. ดร.สุนทร เทียนงาม

เพื่อพิจารณาเพื่อตรวจพิจารณาหาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม สื่อการประเมิน โดยใช้แบบทดสอบ ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ ๐.๙๑

๑.๓ ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอนที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้เหมาะสม ดังนี้คือ

๑.๓.๑ เขียนความคิดรวบยอดให้ตรงประเด็นที่ต้องการให้เด็กแก้ปัญหา

๑.๓.๒ เขียนเนื้อหาให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องของนิทานคำกลอนในแต่ละเรื่อง

๑.๓.๓ ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนในแต่ละขั้น ควรกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสม เช่น ขั้นนำ ๕ นาที ขั้นกิจกรรม ๑๐ นาที และขั้นสรุป ๕ นาที

๑.๓.๔ การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ในขั้นกิจรรม เมื่อครูอ่านนิทานคำกลอนให้เด็กฟัง ครูควรสอดแทรกสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้สอดคล้องกับเนื้อหาของนิทานในเรื่องนั้น ๆ

๑.๓.๕ ควรเขียนระบุคำถามเพื่อให้เด็กได้แก้ปัญหาให้ชัดเจน และแยกเป็นการแก้ปัญหาของตนเอง และการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

๑.๓.๖ ในการเขียนแผนการสอนควรมีการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นให้มากกว่านี้ และควรตั้งคำาถามที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้ฝึกการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

๑.๓.๗ เนื้อเรื่องในนิทานคำกลอนควรตรวจความสมบูรณ์ของคำ โดยให้มีคำที่สัมผัสกันในแต่ละบท และได้ใจความอ่านแล้วเข้าใจง่าย

๑.๔ นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอนไป

ใช้กับนักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๑ และ ๒ อายุระหว่าง ๒ - ๕ ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๕ คน เพื่รัรให้กัที่กำเพอปรบปรุงใหเหมาะสมกบเวลาทกาหนด ทั้งเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในนิทานแต่ละเรื่อง

๑.๕ นำแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานคำกลอนที่ปรับปรุงแล้วไปจัดทำแบบฉบับจริง เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการทดลองต่อไป

๒. พัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย มีลำดับขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

๓. พัฒนาและศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ไขปัญหา และขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาของเด็กปฐมวัย การสังเกตพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรมและเครื่องมือวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของ บุปผา พรหมศร (๒๕๔๒), เปลว ปุริสาร (๒๕๔๓), สุดาวรรณ ระวิสะญา (๒๕๔๓), พรใจ สายยศ (๒๕๔๔) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

๔. พัฒนาการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ๑๐ ข้อ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย

๕. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC; Index of Item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่า๐.๕ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. ๒๕๒๖: ๘๙)ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ ๐.๙๑

๖. ผู้วิจัยปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดาเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลัง (One Group Pretest–Posttest Design) ปรากฏดังตาราง

แผนการทดลองแบบ One group pretest – posttest design

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	สิ่งทดลอง	ทดสอบหลัง
E	O๑	×	O๒

เมื่อ O๑ หมายถึง การทดสอบก่อนทำกิจกรรมเล่านิทาน

× หมายถึง การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

O๒ หมายถึง การทดสอบหลังทำกิจกรรมเล่านิทาน

๒. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ที่กำหนดไว้โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลด้านความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย

๒.๓ ข้อมูลด้านพฤติกรรมการทางานกลุ่มในขณะปฏิบัติกิจกรรม โดยใช้แบบวัดการประเมินพฤติกรรมในขณะปฏิบัติกิจกรรม แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เรื่องโดยแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๒-๕ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

สัปดาห์ที่	วัน	เนื้อหา	นิทาน	เครื่องมือ
๑	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสฯ ศุกร์	๑.ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย	กระต่าย ตื่นตูม	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย
๒	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสฯ ศุกร์	๑.ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย	เอ๊ะ !! หายไปไหน	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย
๓	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสฯ ศุกร์	๑.ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย	ไปอย่างไร ดีนะ	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย

บทที่ ๔
ผลการวิเคราะห์ข้อมล

การวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูลและการแปลผล ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N แทน จำนวนกลุ่มนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

SD แทน ค่าเบี่ยงแบนมาตรฐานของคะแนน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

การเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการทดลอง

๑. การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

๑.๑ การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองในกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบ

การเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนในภาพรวม

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย	N	$\bar{X}$
ก่อนการจัดกิจกรรม	๑๐	๗๓.๕๐
หลังการจัดกิจกรรม	๑๐	๘๔.๐๐

ผลการวิเคราะห์ตาราง ๗ ปรากฏว่า หลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ยสงขึ้น เท่ากับ ๑๘ ๑๓ คะแนน ซึ่งสงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

<u>ผลการทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย</u>

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	คะแนน Pretest	$\bar{X}$	คะแนน Posttest	$\bar{X}$
๑	เด็กชายคณาธิป พันสำโรง	๑๖	๘๐	๑๘	๙๐
๒	เด็กหญิงชลดา เจียมสุวรรณ	๑๔	๗๐	๑๕	๗๕
๓	เด็กชายกิตติภณ ภูคำ	๑๖	๘๐	๑๖	๘๐
๔	เด็กหญิงณัฐพัชร์ เพิงมาก	๑๔	๗๐	๑๗	๘๕
๕	เด็กชายกรวิทย์ ทับโชติ	๑๕	๗๕	๑๗	๘๕
๖	เด็กหญิวธัญชนก บุญมาก	๑๓	๖๕	๑๘	๙๐
๗	เด็กชายธนวัต บุญคุ้ม	๑๒	๖๐	๑๔	๗๐
๘	เด็กหญิงญานิศา ทาหนองโดก	๑๔	๗๐	๑๖	๘๐
๙	เด็กชายภูริทัต จึงประวัติ	๑๘	๙๐	๑๙	๙๕
๑๐	เด็กชายศุภชัย โพธิมั่น	๑๕	๗๕	๑๘	๙๐
$\bar{X}$ (%) Pretest / Posttest		๗๓.๕๐		๘๔.๐๐	

Pretest / Posttest

นิทานคำกลอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

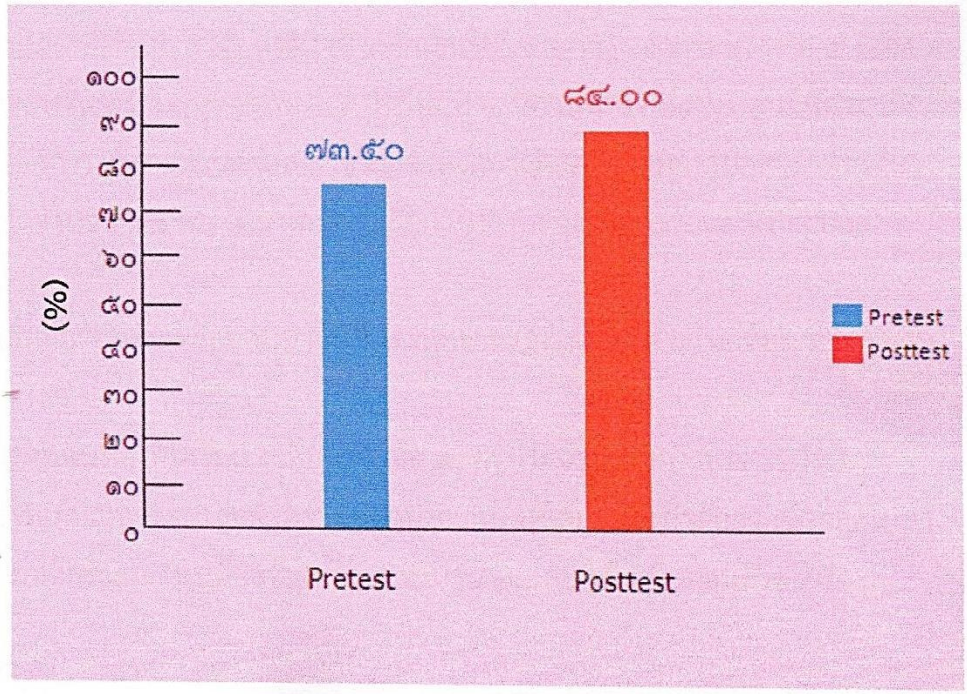

บทที่ ๕
สรปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัยและเพื่อให้ครูตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งผลของการศึกษาวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่มีต่อสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

๑. เพื่อศึกษาระดับคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำากลอน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

๒ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง ๒-๕ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๑ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดแสลบเขต สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี กรมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย จำนวน ๒๐ คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. เลือกนักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลปีที่ ๒ เพศชายและเพศหญิง มา ๑ ห้อง จากจำนวน ๒ ห้องเรียน

๒. นักเรียนในห้องที่ได้รับการเลือกตามข้อ ๑. ครูประจำชั้นทำการทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากน้อยสุดไปหามากสุด แล้วคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนน้อยที่สุดขึ้นมา จำนวน ๑๐ คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรกลุ่มศึกษา

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมนิทานกลอน

๒. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย

๓. นิทานคำ๓. นิทานคำกลอน ๓ เรื่อง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นเวลา ๓ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๕ วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ใช้เวลาวันละ ๒๐ นาที ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ - ๑๐.๒๐ น. ตั้งแต่วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๒ ถึง ๒๕ มกราคม ๒๕๖๒

โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน

๒. จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ที่กำหนดทำการทดลองให้เหมาะสม

๓. ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยกิจกรรมนิทานคำกลอนเป็นเวลา ๓ สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

๑. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง t - test แบบ Dependent Samples

สมมติฐานในการวิจัย

คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนตลอดระยะเวลา ๓ สัปดาห์ ๆ ละ ๕ วันวันละ ๒๐ นาที พบว่า

๑. ระดับคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย มีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ ๙.๒๖ ค แนน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ และคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยมีผลต่างเฉลี่ยเท่ากับ ๘.๘๖ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

๒. เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนน ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนพบว่าหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในภาพ รวมมีผลต่างเฉลี่ยสูงขึ้น เท่ากับ ๑๘.๑๓ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดและสติปญญาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน มีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองและความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๑ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น จากผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

๑. ผลจากการเปรียบเทียบระดับคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ปรากฏว่า ก่อนการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองเป็น X = ๑๘.๔๐ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD = ๒.๗๔ และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองเป็น X = ๒๗.๖๖ โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD = ๑.๙๑ แสดงว่าหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง สูงกว่าก่อนทดลอง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนนั้น ทำให้เด็กปฐมวัยพัฒนาความสามารถในแก้ปัญหาของตนเองได้ดีขึ้น เนื่องจากนิทานคำกลอนที่ครูอ่านให้เด็กฟังนั้น เป็นนิทานที่มีคำคล้องจองกัน เมื่อเด็กฟังนิทานแล้วสามารถจดจำเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในขณะที่ครูเล่านิทานครูจะสอดแทรกสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ให้เด็กได้รู้จักการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ดังนั้นการเล่านิทานครั้งนี้เป็นการฝึกทักษะการแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยไปโดยไม่รู้ตัว สอดคล้องกับ อภิรตี ศรีนวล (๒๕๔๗: ๖๕) ที่ศึกษาความสามารถของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทาน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทาน หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทาน เด็กจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นเนื่องจากเนื้อเรื่องในนิทานจะทำให้เด็กจดจำสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

ขณะเดียวกันเมื่อครูจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ซึ่งเป็นนิทานที่มีท่วงทำนองและจังหวะของคำกลอนสอดคล้องกน ฟังแลวเกิดความไพเราะ ทำให้เด็กจดจำาคำาเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี และในขณะที่ครูจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนครูสอดแทรกสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ดังนั้นจึงทำให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น และมีผลต่อพัฒนาการด้านภาษา ดังที่เกริก ยุ้นพันธ์ (๒๕๔๔: ๔๕) กล่าวว่า คำกลอนที่ไพเราะเสนาะหู จะซึมซับเข้าสู่การรับรู้ รับฟังของเด็กๆ การอ่านคำกลอนให้ฟังต่อเนื่องสม่ำเสมอจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านการฟัง การพูด และจะนำไปสู่การทำความเข้าใจในการอ่านและเขียนได้เร็วขึ้น การเข้าใจภาษาพูด จึงช่วยส่งเสริมการพัฒนาการแก้ปัญหาได้ดีและเหมาะสมกับวัย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย สูงขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้านี้พบว่า

๑. ในการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนครั้งแรกที่ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการทดลองนั้น เด็กส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงออก จะนั่งนิ่งฟังนิทาน แต่เมื่อครูสร้างความคุ้นเคยและแนะนำให้เด็กแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันอย่างเป็นอิสระ เด็กจะเริ่มแสดงออกมากยิ่งขึ้นพอเวลาผ่านไปได้ ๒ สัปดาห์ เด็กจะแสดงความเคารพสิทธิของตนเอง เด็กจะเริ่มกล้าแสดงออกและมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้เหมาะสมมากขึ้น

๒. หลังจากที่ได้ทำการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน เด็กสามารถพูดแสดงความคิดเห็นโดยคาดเดาคำถามจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาของตัวละครที่ครูจะถามหลังจากเล่านิทานคำกลอนเสร็จสิ้นโดยสังเกตได้จากการที่เด็กยกมือตอบคำถามเพื่อขอแสดงความคิดในการแก้ปัญหาก่อนที่ครูจะถามให้เด็กคิดแก้ปัญหา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเล่านิทานคำกลอนนั้นสามารถทำให้เด็กเข้าใจปัญหาได้ดี และสามารถคาดการณ์ความน่าจะเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา

๓. การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนมีความสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านสังคมและภาษาของเด็กๆ มีปฏิสัมพันธ์ขณะทำกิจกรรม เด็กได้ร่วมแก้ปัญหากับเพื่อน พูดคุยสนทนาโต้ตอบถึงการแก้ปัญหาให้กับตัวในนิทานคำกลอน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันขณะทำกิจกรรม โดยเนื้อเรื่องของนิทานคำกลอนเป็นสิ่งท้าทายต่อการคิดแก้ปัญหาของเด็กๆ โดยเด็กแต่ละคนจะพยายามแก้ปัญหาให้กับตัวละครในนิทานเพื่อแต่งเติมตอนจบของนิทานคำกลอนตามความคิดของตนให้ได้ ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดทักษะการแก้ปัญหามากยิ่งขึ้น

๔. การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยฝึกสมาธิให้กับเด็ก เนื่องจากเนื้อเรื่องของนิทานคำกลอน นั้นเป็นสถานการณ์ที่แต่งขึ้นเพื่อฝึกการแก้ปัญหาให้เด็ก เป็นผลให้เด็กต้องใช้สมาธิสำหรับทำความเข้าใจในเนื้อเรื่องของนิทานคำกลอน จึงเป็นการสร้าง

ประสบการณ์ในการฝึกแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตในอนาคตให้กับเด็ก

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

๑. การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยนั้น ครูต้องให้อิสระกั้บเด็ก เพื่อให้เด็กได้เกิดความกล้าแสดงออกก่อน จากนั้นจึงให้เด็กได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาอย่างอิสระ

๒. ครูต้องเข้าใจพัฒนาการและความพร้อมของเด็ก คอยสังเกตเด็กในระหว่างทำกิจกรรมซึ่งหากเด็กมีสมาธิ และสนใจในกิจกรรมที่ครูทำ เด็กก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และหากครูใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรมนานเกินไป เด็กจะหมดความสนใจ และหันไปทำกิจกรรมอย่างอื่นแทน

๓. ครูควรสร้างกำลังใจให้เด็ก กล้าคิดและกล้าแสดงออกด้วยความมั่นใจ ขณะเดียวกันครูต้องคอยช่วยเหลือและแนะนำวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องเหมาะสมให้เด็ก และในระยะเวลาที่เหมาะสมด้วย

๔. การจัดกิจกรรมนิทานคำากลอน ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงออกในการคิดแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความพร้อมของเด็กไม่บังคับกดดันให้เด็กเกิดความเครียด ยกย่องชื่นชม แสดงบุคลิกภาพของความเป็นมิตรกับเด็กให้เด็กเกิดความมั่นใจ เปิดโอกาสเต็มที่ให้เด็กแสดงออก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานคำกลอน

๒. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมกลางแจ้งหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นต้น

๓. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กในระดับที่สูงขึ้น เช่น ในเด็กระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนเพื่อพัฒนาความสามารถ
ด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคำกลอน

ตัวอย่างภาพประกอบนิทานคำกลอน เรื่อง กระต่ายตื่นตูม

ภาพกิจกรรมการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

<u>หลักการและเหตุผล</u>

ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการแก้ปัญหาได้หลายวิธี ซึ่งการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนก็เป็นวิธีการกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยได้อีกวิธีหนึ่ง แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจะเป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยจะได้มีโอกาสฝึกคิดและพัฒนาความสามารถด้านความคิดหาสาเหตุในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่สร้างขึ้นให้เด็กปฐมวัยเกิดการค้นคิด ค้นพบการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากการฟังนิทานคำกลอนร่วมคิดที่ครูเล่าให้ฟัง และเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นในการแก้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาร่วมกันทั่วถึงทุกคน การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการคิดแก้ปัญหายังส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมการอยู่ร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกันเมื่อประสบปัญหาที่ถูกสร้างขึ้นเป็นนิทานคำกลอน โดยครูจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศขึ้นเมื่อไร บรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็ก ครูต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์สื่อต่างๆ รวมทั้งหนังสือนิทานคำกลอน หลังจากฟังนิทานคำกลอนแล้วควรมีการใช้คำถามในการกระตุ้นให้เด็กค้นคิดหาคำตอบด้วยการสร้างแรงเสริมลักษณะนิสัยในการยอมรับในความสามารถของผู้อื่นที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมของสถานการณ์

<u>ความมุ่งหมาย</u>

เพื่อส่งเสริมความสามารถในด้านการแก้ปัญหาของตนเองและการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

<u>หลักการจัดกิจกรรม</u>

๑. การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอนในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ จัดวันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ ๒๐ นาที รวมทั้งสิ้น ๓ สัปดาห์ รวมทั้งหมด ๑๕ แผน

๒. เด็กๆ ทุกคนได้รับอิสระในการแก้ปัญหาด้วยตนเองกับการจัดกิจกรรมนิทานคำากลอนโดยครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และจัดบรรยากาศที่มีลักษณะเป็นกันเอง สนุกสนาน ผ่อนคลาย ยืดหยุ่นไม่เคร่งเครียด

๓. สัปดาห์ที่ ๑ ดำเนินการทดสอบ ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนการดำาเนินการจัดกิจกรรมนิทานคำากลอน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่ ๒ ดำเนินการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

สัปดาห์ที่ ๓ ดำเนินการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังดำเนินการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน โดยใช้แบบทดสอบวัด

บทบาทครู

๑. ผู้อ่านนิทานต้องเตรียมตัวล่วงหน้าให้พร้อม ต้องจำเรื่องนิทานที่จะอ่านได้
๒. จัดเตรียมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เด็กได้รับอิสระในการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัู นกับผู้อื่นยอมรับความคิดความสามารถของผู้อื่น
๓. ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมต้องทำข้อตกลงกับเด็กก่อน
๔. การดำเนินกิจกรรม ครูควรใช้ภาษาที่ง่ายๆ กะทัดรัดมีจังหวะการพูด เพื่อให้นิทานน่าสนใจ
๕. เด็กได้รับอิสระ ในการแสดงออกในการจัดกิจกรรม
๖. ครูควรให้คำชมเชยและให้กำลังใจเสริมระหว่างทำกิจกรรม
๗. ครูให้การช่วยเหลือเด็กในรูปแบบต่างๆ อย่างทั่วถึงและเหมาะสม
๘. การดำเนินกิจกรรม ครูควรสังเกตดูแลและความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันอันตรายและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและหากพบต้องเข้าช่วยเหลือทันทีพร้อมชี้แนะ แนะนำให้ทำอย่างถูกวิธี

บทบาทเด็ก

๑. ตั้งใจฟังอย่างมีสมาธิ ทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ปัญหา
๒. เด็กได้แสดงออกในการแก้ปัญหาอย่างอิสระ
๓. เด็กได้แสดงเหตุผลในการแก้ปัญหาที่เป็นรูปธรรม

สื่ออุปกรณ์

๑. แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน ๑๕ แผน
๒. หนังสือนิทานคำกลอน ๓ เรื่อง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

ขั้นนำ (๕ นาที)

นำเข้าสู่กิจกรรมนิทานคำกลอนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสมจากกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง อาทิ การท่องคำาคล้องจอง และคำากลอน ที่มีสัมผัสคำาและสระน่าฟัง

ขั้นดำเนินการ (๑๐ นาที)

๑. นำเข้าสู่กิจกรรมโดยครูเล่านิทานคำกลอน ซึ่งเนื้อเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ตัวละครได้รู้จักการแก้ปัญหาทั้งปัญหาของตนเองและปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นดังนั้น เมื่อเด็กฟังนิทานคำกลอนแล้ว เด็กจึงต้องใช้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ในนิทาน เพื่อดำเนินเรื่องของนิทานให้จบสมบูรณ์

๒. เด็กปฐมวัยดำาเนินการแก้ปัญหาด้วยตนเองหรือภายในกลุ่ม
๓. เด็กปฐมวัยแสดงการแก้ปัญหาของตนเองหรือภายในกลุ่ม

<u>ขั้นสรุป</u> (๕ นาที)

เด็กและครูร่วมกันพูดคุยสนทนา สรุปนิทานและช่วยกันแก้ปัญหาให้กับตัวละคร ภายในเนื้อเรื่องของนิทานคำกลอน ตลอดจนครูและเด็กพูดถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือพบเห็นในชีวิตประจำวัน และช่วยกันแก้ปัญหาร่วมกัน ครูชมเชยเด็กที่ใช้ความสามารถและพยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ

การประเมินผล

<u>ประเมินผลโดยการสังเกต</u> ดังนี้

๑. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
๒. ความสนใจและความตั้งใจในการฟังนิทานคำกลอน
๓. การพูดคุย สนทนาซักถาม และแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
๔. การแสดงการแก้ปัญหาและการตอบคำถามของเด็ก

<u>สื่ออุปกรณ์</u>

๑. แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน จำนวน ๑๕ แผน
๒. นิทานคำกลอน จำนวน ๓ เรื่อง (ผู้วิจัยแต่งขึ้นเอง ๑ เรื่อง)

แผนการจัดกิจกรรมนิทานคำากลอน

สัปดาห์ที่	วัน	เนื้อหา	นิทาน	เครื่องมือ
๑	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสฯ ศุกร์	๑.ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย	กระต่าย ตื่นตูม	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย
๒	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสฯ ศุกร์	๑.ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย	เอ๊ะ !! หายไปไหน	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย
๓	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสฯ ศุกร์	๑.ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย	ไปอย่างไร ดีนะ	แบบทดสอบวัด ความสามารถ ในการคิดและสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรม เสริมประสบการณ์นิทานคำกลอน เรื่อง "กระต่ายตื่นตูม"

สาระที่ควรเรียนรู้

การฝึกให้เด็กคิดเป็นหัดให้เด็กสังเกตสำรวจบันทึกเปรียบเทียบการวางแผนจำแนกแยกแยะการหาข้อแตกต่างการขยายความการแปลความการตีความการจัดกลุ่มการสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการเก็บข้อมูลการจัดลำดับการเชื่อมโยงการให้เหตุผลการให้คำกำจัดความการตั้งชื่อเรื่องที่ได้อ่านทั้งวิเคราะห์การสร้างองค์ความรูใหม่ การคาดคะเนการตั้งสมมุติฐานจากข้อมูลต่างๆที่ได้รับการทดสอบสมมุติฐานการพิสูจน์ความเป็นไปได้การประยุกต์ใช้ความรู้การนำเสนอการตั้งคำถาม เช่น เรียนรู้สิ่งใดเกิดจากอะไรมีประโยชน์อย่างไรคือการประเมินความรู้ต่างๆที่ได้รับคิดย้อนกลับ

ประสบการณ์สำคัญ

ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาโดยวิธีต่างๆกันข้อดีข้อเสียแล้วเลือกว่าแนวทางใดเป็นแนวทางออกที่ดีที่สุดที่สำคัญแนวทางสอนให้ค้นดิดแก้ปัญหานั้นถ้าจะใหฎไไดผ้ผลต้องฝึกเด็กและฝึกฝนกระตุ้นการทำงานของสมองในชีวิตจริงตั้งแต่เด็กเล็กๆให้มีทักษะในการแก้ปัญหาง่ายๆของตนเองและค่อยๆ สร้างสมประสบการณ์

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆดังนี้

๑. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

๒. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

<u>ขั้นนำ</u>

ครูนำกิจกรรมด้วยเพลง“โตกระต่าย” โตกระต่ายโตกระต่าย โตขาวๆหูยาวๆ หางกลมๆ นั่งค่มม้มกินหญ้าเขียวอ่อน

<u>ขั้นสอน</u>

๑. ครูเล่านิทานคำกลอนเรื่อง "กระต่ายตื่นตูม" ประกอบภาพโดยเปิดหนังสือนิทานคำกลอนไปทีละหน้า เพื่อให้เด็กได้เห็นภาพประกอบซึ่งมีเนื้อเรื่อง เป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ตัวละครได้รู้จักการแก้ปัญหาของตนเองและปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

๒. เมื่อครูเล่านิทานจบครูฎต้งคำถามให้เด็กตอบและแสดงความคดิดเห็นเกียวกับเนื้อหาของนิทานคำกลอน (การแก้ปัญหาของตนเอง) โดยคำถามที่ครูตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาของตนเองและปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
๓. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานคำกลอนโดยครูตั้งคำถามให้เด็กได้ตอบและแก้ปัญหาตลอดจนให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ"การจะเชื่ออะไรต้องคิดให้ดีก่อน
๔.ครูและเด็กร่วมกันสนทนาสรุปเกียวกับนิทานคำกลอนเรื่องกระต่ายตื่นตูม

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตดังนี้

๑. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
๒. ความสนใจและความตั้งใจในการฟังนิทานคำกลอน
๓. การพูดคุยสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
๔. การแสดงการแก้ปัญหาและการตอบคำถามของเด็ก

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรม เสริมประสบการณ์นิทานคำกลอน เรื่อง "ไปอย่างไรดีนะ"

สาระที่ควรเรียนรู้

การฝึกให้เด็กคิดเป็นหัดให้เด็กสังเกตสำรวจบันทึกเปรียบเทียบการวางแผนจำแนกแยกแยะการหาข้อแตกต่างการขยายความการแปลความการตีความการจัดกลุ่มการสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการเก็บข้อมูลการจัดลำดับการเชื่อมโยงการให้เหตุผลการให้คำกำจัดความการตั้งชื่อเรื่องที่ได้อ่านทั้งวิเคราะห์การสร้างองค์ความรูใหม่ การคาดคะเนการตั้งสมมุติฐานจากข้อมูลต่างๆที่ได้รับการทดสอบสมมุติฐานการพิสูจน์ความเป็นไปได้การประยุกต์ใช้ความรู้การนำเสนอการตั้งคำถาม เช่น เรียนรู้สิ่งใดเกิดจากอะไรมีประโยชน์อย่างไรคือการประเมินความรู้ต่างๆที่ได้รับคิดย้อนกลับ

ประสบการณ์สำคัญ

ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาโดยวิธีต่างๆกันข้อดีข้อเสียแล้วเลือกว่าแนวทางใดเป็นแนวทางออกที่ดีที่สุดที่สำคัญแนวทางสอนให้คนดิดแก้ปัญหานั้นถ้าจะใหฎไไดผ้ผลต้องฝึกเด็กและฝึกฝนกระตุ้นการทำงานของสมองในชีวิตจริงตั้งแต่เด็กเล็กๆให้มีทักษะในการแก้ปัญหาง่ายๆของตนเองและค่อยๆ สร้างสมประสบการณ์

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆดังนี้

๑. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

๒. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและเด็กร่วมกันร้องเพลง เปายิงชุปพร้อมทำท่าประกอบ (ยิงชุปยิงชุป แบแบหุบหุบ อะไรดีหนอเรา จะออกค้อนหรือว่ากระดาษ กรรไกรตัดขาดอะเดาอะเดาเริ่มนับ ๑ ๒ ๓ ยันยียันเยาปักเป่ายิงชุป ยิงชุป ยิงชุป ยิงชุป)

ขั้นสอน

๑. ครูเล่านิทานคำกลอนเรื่อง "ไปอย่างไรดีนะ" ประกอบภาพ โดยเปิดหนังสือนิทานคำกลอนไปทีละหน้าเพื่อให้เด็กได้เห็นภาพพประกอบซึ่งมีเนื้อเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาให้ตัวละครได้รู้จักการแก้ปัญหาของตนเอง และปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

๒. เมื่อครูเล่านิทานจบครูฎต้งคำถามให้เด็กตอบและแสดงความคดิดเห็นเกียวกับเนื้อหาของนิทานคำกลอน (การแก้ปัญหาของตนเอง)โดยคำถามที่ครูตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาของตนเองและปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น (ถ้าเรานะไปบ้านคุณย่าเราจะทำอย่างไรไปดี)

๓. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานคำกลอนโดยครูตั้งคำถามให้เด็กได้ตอบและแก้ปัญหาตลอดจนให้เด็กแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ "การที่เราจะไปที่ไหนเราจะทำอย่างไรไปดีนะ"

๔.ครูและเด็กร่วมกันสนทนาสรุปเกียวกับนิทานคำกลอนเรื่อง "ไปอย่างไรดีนะ"

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตดังนี้

๑. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและความร่วมมือในการทำกิจกรรม

๒. ความสนใจและความตั้งใจในการฟังนิทานคำกลอน

๓. การพูดคุยสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา

๔. การแสดงการแก้ปัญหาและการตอบคำถามของเด็ก

ตัวอย่างแผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรม เสริมประสบการณ์นิทานคำกลอน เรื่อง "เอ๊ะ ! หายไปไหนนะ"

สาระที่ควรเรียนรู้

การฝึกให้เด็กคิดเป็นหัดให้เด็กสังเกตสำรวจบันทึกเปรียบเทียบการวางแผนจำแนกแยกแยะการหาข้อแตกต่างการขยายความการแปลความการตีความการจัดกลุ่มการสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับการเก็บข้อมูลการจัดลำดับการเชื่อมโยงการให้เหตุผลการให้คำกำจัดความการตั้งชื่อเรื่องที่ได้อ่านทั้งหมดการวิเคราะห์การสร้างองค์ความรู้ใหม่การคาดคะเนการตั้งสมมุติฐานจากข้อมูลต่างๆที่ได้รับ การทดสอบสมมุติฐานการพิสูจน์ความเป็นไปได้การประยุกต์ใช้ความรู้การนำเสนอการตั้งคำถาม เช่น เรียนรู้สิ่งใดเกิดจากอะไรมีประโยชน์อย่างไรคือการประเมินความรู้ต่างๆที่ได้รับคิดย้อนกลับ

ประสบการณ์สำคัญ

ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาโดยวิธีต่างๆกันข้อดีข้อเสียแล้วเลือกว่าแนวทางใดเป็นแนวทางออกที่ดีที่สุดที่สำคัญแนวทางสอนให้ค้นดิดแก้ปัญหานั้นถ้าจะใหฎไไดผ้ผลต้องฝึกเด็กและฝึกฝนกระตุ้นการทำงานของสมองในชีวิตจริงตั้งแต่เด็กเล็กๆให้มีทักษะในการแก้ปัญหาง่ายๆของตนเอง

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆดังนี้

๑. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง

๒. ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูให้เด็กนั่งเป็นรูปครึ่งวงกลมพร้อมทั้งร้องเพลงทักทาย"สวัสดี"พร้อมทำท่าทางประกอบ
(สวัสดีสวัสดีแสนยินดีที่ได้มาพบกันวันนี้เธอกับฉันมาพบกันสวัสดีสวัสดี)

ขั้นสอน

๑.ครูเล่านิทานคำกลอนเรื่อง“เอ๊ะ ! หายไปไหนนะ" ประกอบภาพโดยเปิดหนังสือนิทานคำกลอนไปทีละหน้าเพื่อให้เด็กได้เห็นภาพพประกอบซึ่งมีเนื้อเรื่องเป็นสถานการณ์ที่เป็นที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น

๒. เมื่อครูเล่านิทานจบครูฎต้งคำาถามให้เด็กตอบและแสดงความคดิดเห็นเกียวกับเนื้อหาของนิทานคำกลอน (การแก้ปัญหาของตนเอง)โดยคำถามที่ครูตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กสามารถแก้ปัญหาของตนเองและปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
๓. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาของนิทานคำกลอนโดยครูตั้งคำถามให้เด็ก

การประเมินผล

ประเมินผลโดยการสังเกตดังนี้

๑. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและความร่วมมือในการทำกิจกรรม
๒. ความสนใจและความตั้งใจในการฟังนิทานคำกลอน
๓. การพูดคุยสนทนาซักถามและแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหา
๔. การแสดงการแก้ปัญหาและการตอบคำถามของเด็ก

ตัวอย่างภาพประกอบนิทานคำกลอน เรื่อง กระต่ายตื่นตูม

ทันใด เสียงสุม ดังก้อง
ทุกตัว จ้องมอง ในป่าละเมาะ

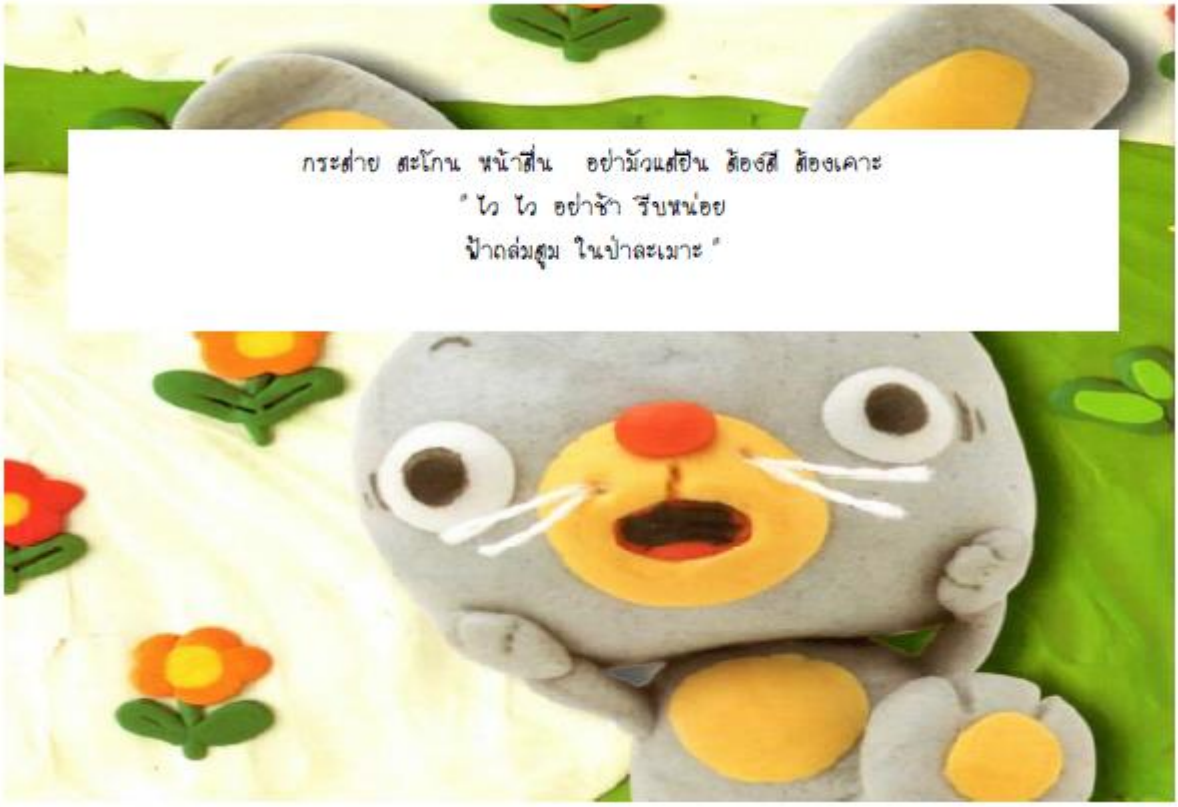
กระต่าย สะโกน หน้าสีน อย่ามัวแสอีน ต้องสี ต้องเคาะ
" ไว ไว อย่าช้า รีบหน่อย
ป้าถล่มสุม ในป่าละเมาะ "

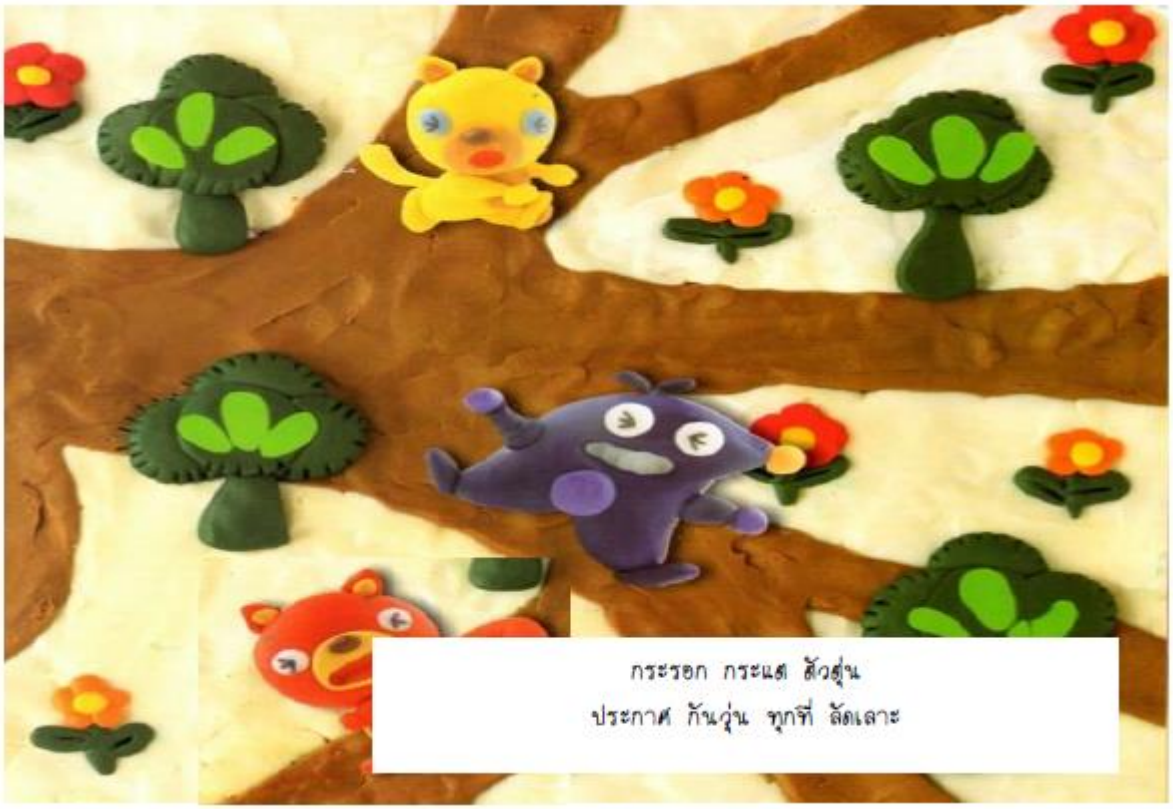
กระรอก กระแต สัวตุ่น
ประกาศ กันวุ่น ทุกที่ ลัดเลาะ

สัตว์น้อย
สระหนก สกใจ
วิ่งพล่าน กันใหญ่
เหี่นที ไม่เหมาะ

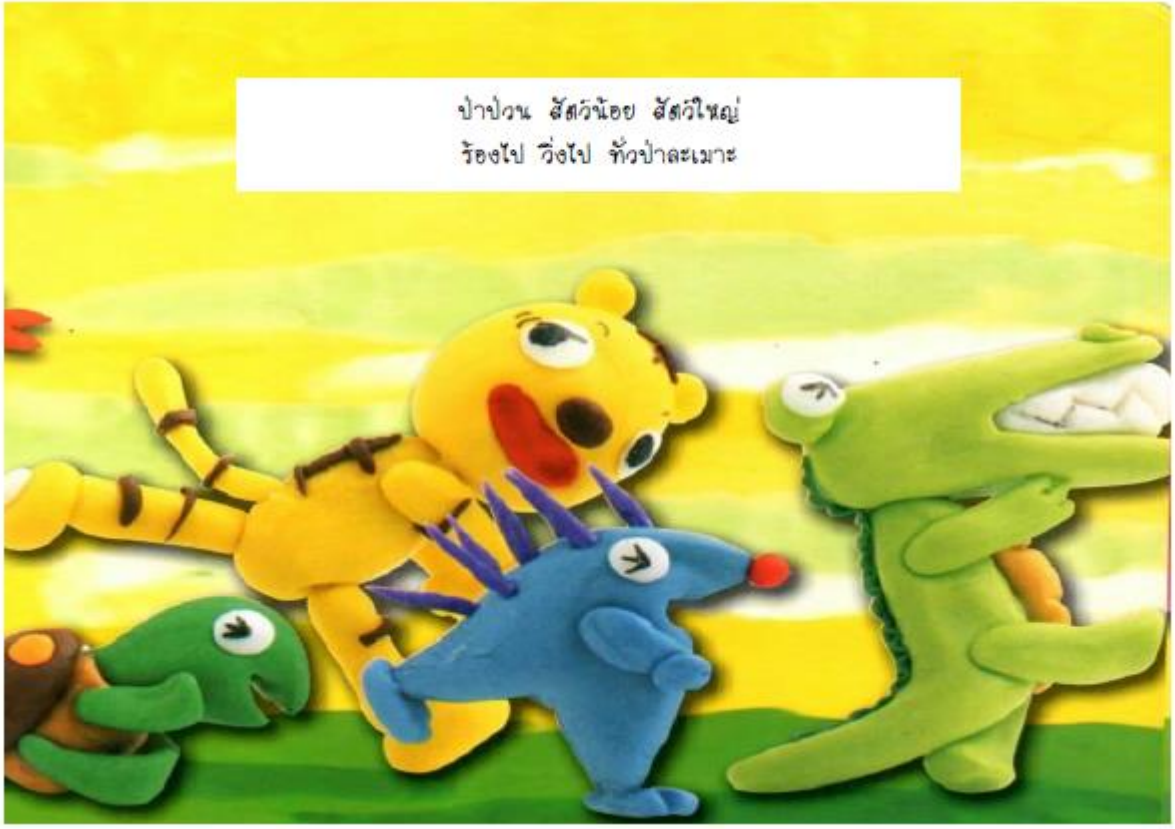
ป่าป่วน สัตว์น้อย สัตว์ใหญ่
ร้องไป วิ่งไป ทั่วป่าละเมาะ

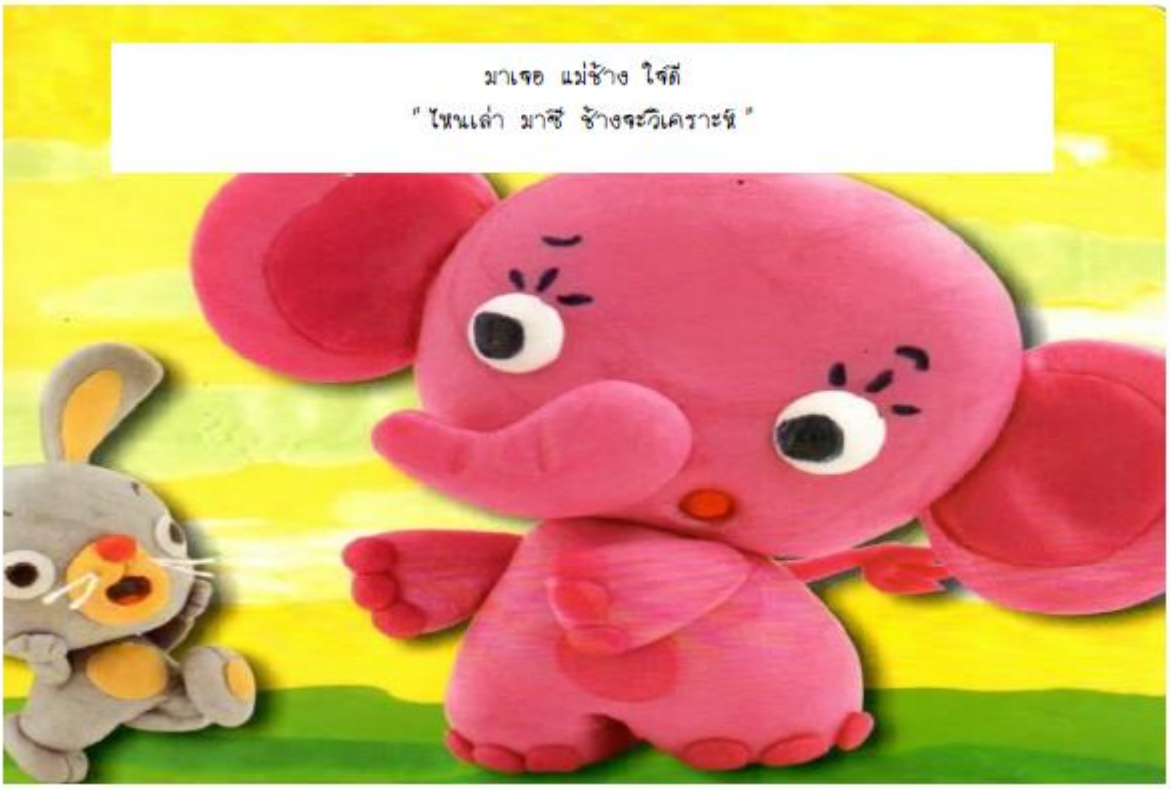
มาเจอ แม่ช้าง ใจดี
" ไหนเล่า มาซี ช้างจะวิเคราะห์ "

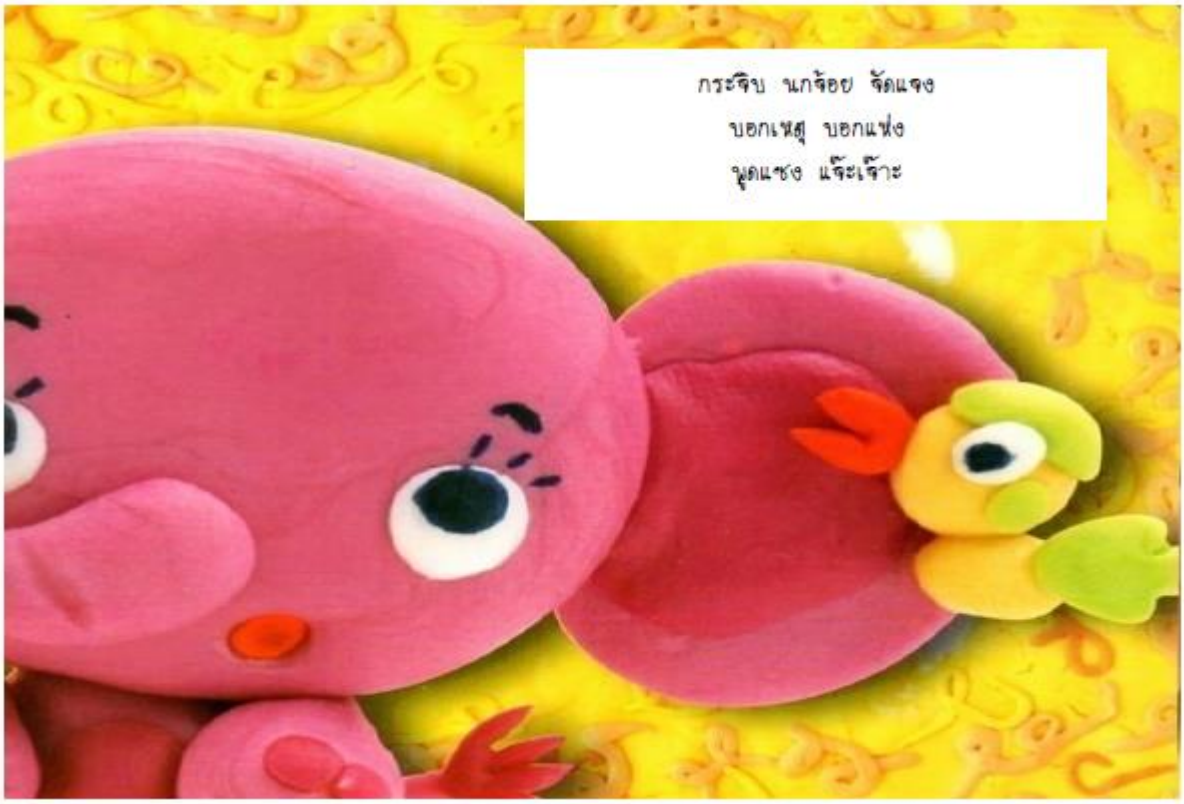
กระจิบ นกจ๊อย จัดแจง
บอกเหตุ บอกแห่ง
ขุดแซง แจ๊ะเจ๊าะ

แม่ช้าง ใช้งวง ลูบหัว
อย่ากลัว อย่ากลัว เจ้าอย่าใจเสาะ
มามะ เราควร ไปดู
อะไร เกิดอยู่ ในป่าละเมาะ

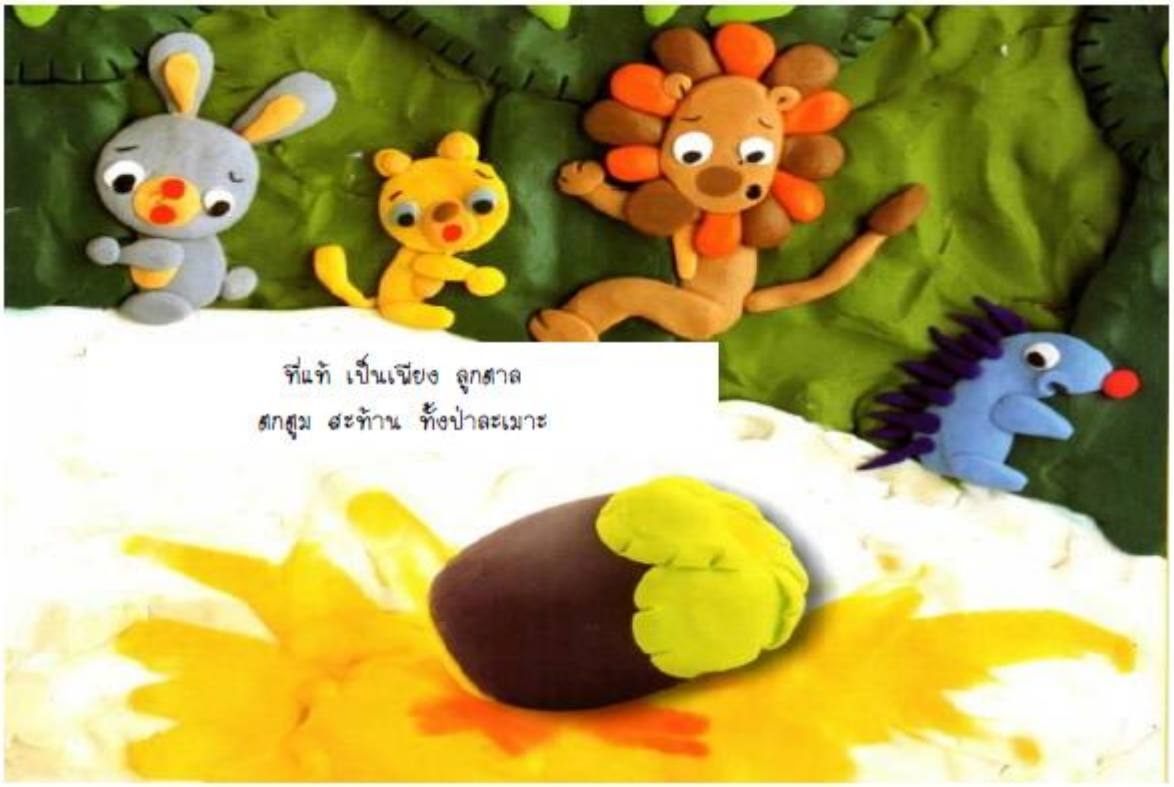
ที่แท้ เป็นเนียง ลูกสาล
สกสุม สะท้าน ทั้งป่าละเมาะ

แม่ช้าง ใจดี เสียนใจ
จะเชื่อ อะไร เจ้าต้องวิเคราะห์

ภาพการจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน

ภาคผนวก ข

คู่มือดำเนินการทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

คู่มือดำเนินการทดสอบ
วัดความสามารถในการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบทดสอบนี้ เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์การแก้ปัหา โดยแต่ละข้อคำถามมีรูปภาพประกอบ จำนวน ๒๐ ข้อ โดยแบ่งเป็น ๒ ตอน ดังนี้คือ

๑. ให้เด็กอ่านจากภาพ

๒. ครูสังเกตและบันทึกผล

เวลาที่ใช้ในการทดสอบ

แบบทดสอบนี้ เป็นสถานการณ์การแก้ปัญหาประกอบรูปภาพ ใช้เวลาในการตอบข้อละไม่เกิน ๑ นาที โดยให้เด็กทำทีละตอน ตอนที่ ๑ ใช้ระยะเวลา ๑๕ นาที แล้วพัก ๕ นาที จากนั้นทำตอนที่ ๒ ให้ครูสังเกตและบันทึกผล ๑๕ นาที รวมใช้ระยะเวลาในการทำแบบทดสอบทั้งสิ้น ๓๕ นาที

วิธีดำเนินการทดสอบ

๑. การเตรียมการทดสอบ ผู้ดำเนินการทดสอบ ๑ คน และผู้ช่วยดำเนินการทดสอบ ๑ คน ต้องศึกษาคู่มือและแบบทดสอบให้เข้าใจขั้นตอนทั้งหมด

๒. จัดเตรียมสถานที่ในการทดสอบ โดยควรให้เป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีโต๊ะ เก้าอี้ให้เด็กนั่งเรียบร้อย ไม่มีเสียงดังรบกวน และมีแสงสว่างเพียงพอ

๓. ก่อนดำเนินการทดสอบ ควรมีการเตรียมความพร้อมของเด็ก โดยให้เด็กที่รับการทดสอบทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อย เช่น ดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำ และล้างมือ พร้อมทั้งผู้ดำเนินการทดสอบสร้างความคุ้นเคยเพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเครียด ขณะทำการทดสอบ และพูดคุยสนทนากับเด็กอย่างเป็นกันเอง

๔. ดำเนินการทดสอบ โดยผู้ดำเนินการทดสอบ ปฏิบัติดังนี้

๔.๑ เขียนชื่อ และนามสกุลให้เด็กที่รับการทดสอบให้เรียบร้อย

๔.๒ อ่านข้อคำถามในแบบทดสอบให้เด็กฟัง ๑ รอบ

๔.๓ ให้เด็กเลือกคำตอบข้อที่ต้องการ โดยใช้ดินสอกากบาท (X) ทับในข้อนั้น

อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดสอบ

๑. คู่มือผู้ดำาเนินการทดสอบ
๒. ดินสอหรือสีเทียนสำหรับให้เด็กทำเครื่องหมายกากบาท
๓. ยางลบ
๔. นาฬิกาจับเวลา

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

๑. ตอบการแก้ปัญหาได้เหมาะสม ได้คะแนน ๒ คะแนน
๒. ตอบการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม ได้คะแนน ๑ คะแนน
๓. ตอบการแก้ปัญหาไม่ได้ ได้คะแนน ๐ คะแนน

บทบาทของผู้ดำเนินการทดสอบและผู้ช่วยดำเนินการทดสอบ

๑. ศึกษาแบบทดสอบให้เข้าใจ
๒. มีความพร้อมในการดูแลเด็กนักเรียนที่ทำการทดสอบ
๓. ไม่มีอคติและลำเอียงในขณะที่เด็กทำแบบทดสอบ
๔. สร้างความคุ้ยเคยกับเด็กที่ทำแบบทดสอบ

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย
คะแนนเต็ม ๒๐ คะแนน

ชื่อ..... สกุล..... ชั้น.....

คำสั่ง ตอนที่ ๑ ให้เด็กอ่านจากภาพ ๔ คะแนน (ข้อละ ๒ คะแนน)

๑. ข้อที่ ๑ เป็นข้อคำถามวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองของเด็กปฐมวัย

๒. ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพคำตอบในข้อที่ต้องการ ให้ตรงกับสถานการณ์การแก้ปัญหาของตนเอง โดยเลือกข้อที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนคือ

๑. ตอบการแก้ปัญหาได้เหมาะสม ได้คะแนน ๒ คะแนน

๒. ตอบการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม ได้คะแนน ๑ คะแนน

๓. ตอบการแก้ปัญหาไม่ได้ ได้คะแนน ๐ คะแนน

แบบทดสอบด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

ครูตั้งคำถามกับเด็กว่า " เมื่อหนูล้างหน้าแล้วเสื้อผ้าเปียก หนูจะทำอย่างไร "

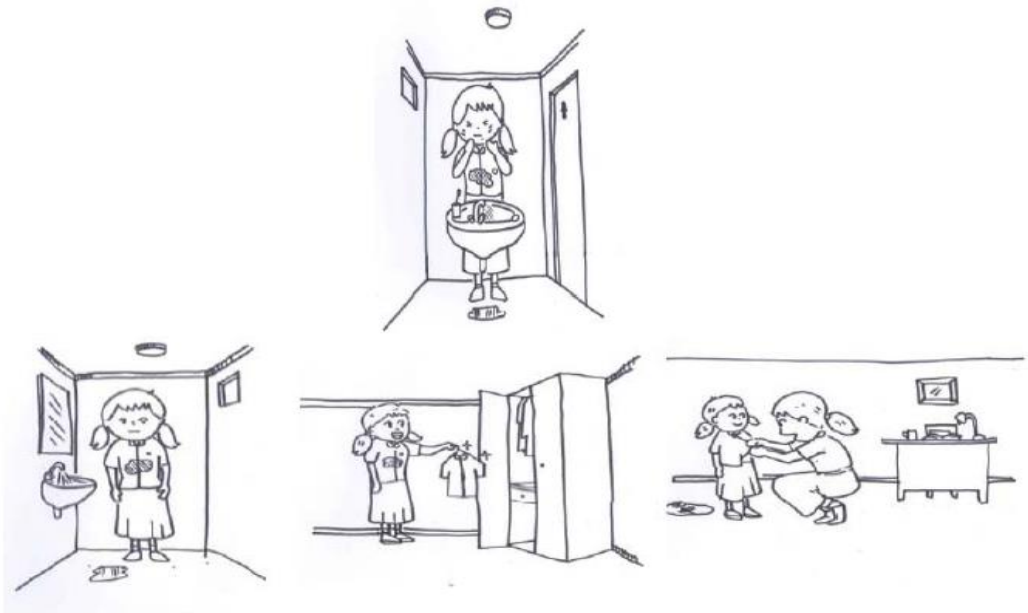

ยืนเฉยๆ ไม่ทำอะไร เดินไปเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ เดินไปหาครูให้ช่วยเปลี่ยนเสื้อผ้า

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

คำสั่ง

๑. ข้อที่ ๒ เป็นข้อคำถามวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

๒. ให้นักเรียนกากบาท (X) ทับภาพคำตอบในข้อที่ต้องการ ให้ตรงกับสถานการณ์การแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น โดยเลือกข้อที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนคือ

๑. ตอบการแก้ปัญหาได้เหมาะสม	ได้คะแนน ๒ คะแนน
๒. ตอบการแก้ปัญหาได้แต่ไม่เหมาะสม	ได้คะแนน ๑ คะแนน
๓. ตอบการแก้ปัญหาไม่ได้	ได้คะแนน ๐ คะแนน

แบบทดสอบด้านการคิดและสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย

ครูตั้งคำถามกับเด็กว่า "เมื่อหนูเล่นกับเพื่อนแล้วเพื่อนชนหนูหกล้มมีเลือดไหลที่ข้อศอก หนูจะทำอย่างไร

ล้างแผลให้สะอาด

ยืนร้องไห้ไม่ทำอะไร

เดินไปหาครูให้ช่วยทำแผลให้

แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

คำสั่ง ๑๖ คะแนน (ข้อละ ๒ คะแนน)

ครูสังเกต สนทนา สัมภาษณ์ บันทึกพฤติกรรม และวิเคราะห์ข้อมูลลงคะแนนตามจริง

เกณฑ์การให้คะแนนคือ

๑. แสดงพฤติกรรมได้คล่องแคล่ว ได้คะแนน ๒ คะแนน

๒. แสดงพฤติกรรมได้แต่ไม่ชัดเจน ได้คะแนน ๑ คะแนน

๓. ยังแสดงพฤติกรรมได้ไม่ชัดเจน ได้คะแนน ๐ คะแนน

แบบทดสอบด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์	ผลการประเมิน		
		๒	๑	๐
๑. การคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ	๑. บอก/แสดงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ			
๒. การคิดแก้ปัญหา	๒. แก้ปัญหาในการเล่น			
๓. การจำแนกเปรียบเทียบจัดหมวดหมู่ ความเหมือนความต่าง	๓. จำแนก จัดกลุ่มสิ่งของ ตามสี รูปร่าง ลักษณะ			
๔. การเรียงลำดับต่าง ๆ	๔. เรียงลำดับ ได้อย่างน้อย ๓ อย่าง			
๕. การเปรียบเทียบเวลาต่าง ๆ	๕. บอกเวลากลางวัน กลางคืน ตามรูปภาพได้			
๖. เข้าใจตำแหน่ง	๖. บอกตำแหน่ง นอก - ในได้			
๗. เข้าใจระยะทาง	๗. บอกระยะใกล้ - ไกล ได้โดยครูชี้แนะ			
๘. เข้าใจทิศทาง	๘. บอกทิศทางขึ้น-ลง เข้า-ออกได้โดยครูชี้แนะ			
พัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญาของเด็กปฐมวัย				

ผลรวมอตอนที่ ๑ (๔ คะแนน)	
ผลรวมอตอนที่ ๒ (๑๖ คะแนน)	
คะแนนรวมทั้งสิ้น (๒๐ คะแนน)	

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ผู้เชี่ยวชาญ / ที่ปรึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การจัดกิจกรรมนิทานคำกลอน และเชี่ยวชาญด้านการวิจัยฯ

ดร.สุนทร เทียนงาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพรชมพู ปุริสา
สถานที่เกิด	กาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	๕๗ หมู่ ๔ ตำบลเลาขวัญ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านพุบอน หมู่ที่ ๓ ตำบลเลาขวัญ อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.๒๕๔๖	การกีฬาและสุขภาพ จาก วิทยาลัยพลศึกษาสุพรรณบุรี
พ.ศ.๒๕๕๖	บริหารธุรกิจ จาก สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
พ.ศ.๒๕๕๗ ถึงปัจจุบัน	นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์ฯ สุพรรณบุรี